

Міністерство освіти і науки України
Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**72-ої наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету,
присвяченої 90-річчю
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

Том 2

21 квітня – 15 травня 2020 р.

Полтава 2020

РОЗВИТОК ФОРМ ГРОШЕЙ ТА ЇХ ОБІГ В УКРАЇНІ

Сучасна ринкова економіка діє на основі різних форм грошей, виникнення яких пов'язане з тривалим розвитком функцій грошей і суспільного обміну. За критерієм матеріально-речового змісту розрізняють три групи носіїв грошових властивостей: повноцінних, неповноцінних а також змішаних.. Всі ці форми грошей використовувались і надалі використовуються в грошовому обігу України.

Гроші є однією з найбільш динамічних економічних категорій, вони постійно змінюються і вдосконалюються. Сьогодні відзначене активним розвитком відносно нової форми грошей – електронних. Існують різні підходи до їх визначення та сутності. Один з провідних фахівців грошової справи в Україні М. Савлук, аналізуючи сутність електронних грошей, приводить існування трьох підходів як відображення етапів еволюціонування електронізації грошового обігу: – по-перше, це грошові кошти для здійснення платежів за допомогою телекомунікаційних систем, незалежно від форми та місця збереження; – по-друге, це грошові кошти, які зберігаються в електронному форматі спеціальних пристроїв; – по-третє, грошові кошти, які враховують властивості попередніх, але використовуються поза банківською системою, без участі третьої особи та без прямого зв'язку з банківським рахунком [3, с. 10].

Найвищий рівень інноваційної новизни мають електронні гроші– біткоїн (Bitcoin, BTC), які отримали назву “криптовалюта” або “віртуальна валюта”, зокрема в офіційних звітах Світового банку та Європейського центрального банку (ЄЦБ). Поширеною також є неофіційна їх назва – “інтернет-валюта”. До цієї категорії разом із біткоїном також належать її похідні або альтернативи – лайткоїн (Litecoin), піркоїн (Peercoin), неймкоїн (Namecoin), ЕксЕрПі (XRP, система Ріплз – Ripples).

Грошовий обіг – явище макроекономічного порядку. Він обслуговує кругообіг усього сукупного капіталу суспільства на всіх стадіях суспільного відтворення: у виробництві, розподілі, обміні і споживанні. Тому нерідко його називають сукупним грошовим обігом. Суб'єктами грошового обігу є всі юридичні та фізичні особи, які беруть участь у виробництві, розподілі, обміні та споживанні валового внутрішнього продукту. Це всі підприємства, усі державні, громадські, комерційні установи та організації, банки та інші фінансово – кредитні установи, всі домогосподарства, що самостійно одержують та витрачають грошові

кошти. [1, с.47-48].

Обумовленість грошового обігу процесом суспільного відтворення визначає його сутнісну єдність і безперервність, які можна назвати закономірностями грошового обігу. [1, с.49].

Банком, який відповідає за здійснення грошового обігу в нашій країні є національний банк України (НБУ). Грошовою одиницею нашої держави є гривня. НБУ формує стабілізаційний фонд, виступає гарантом дієздатності гривні. Для цього створюється золотий запас, державний валютний фонд, запас коштовностей.[2].

Стосовно сучасних форм грошей, поступової відмови від готівки, існують різні думки: деякі країни (Данія, Швеція) офіційно дозволяють суб'єктам господарювання, навіть торгівельним закладам, повністю відмовитись від готівки, 50% шведських банків взагалі не працюють з готівкою.

Але країни з нестабільною економікою, у тому числі і Україна, частіше прив'язані до класичних і ,зокрема, готівкових форм грошей.

Проте, тенденція відмови від готівкових грошей у нас є достатньо стабільною. Показники обігу готівки в Україні, якщо порівняти з Канадою чи Швецією, значно більші, проте не катастрофічні. Українська економіка теж прямує до «cashless». Так, Національний банк з 2015 року поставив собі за мету зменшити кількість паперових грошей. Вже тоді відсоток готівки до всіх грошей в економіці був 14,6%. У 2017-му цей показник наблизився до 11%. Проте і цього недостатньо: мета до 2020 року — 9,5%. Відповідно зросла й частка безготівкових операцій — за останні чотири роки мало не вдвічі: у 2014-му показник був на рівні 44%, а вже в листопаді 2018-го — 78%. На 2020 рік було поставлено завдання довести цей показник до 6% а може й нижче.[4].

Сьогодні, а особливо виклик, котрий підкинула нам світова пандемія тільки підтвердила, треба рухатися уперед, долати психологічні бар'єри, які має частина людей щодо нових форм грошей, вдосконалювати новітні системи розрахунків та йти у ногу із часом

Література

1. *Гроші та кредит : підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазенко та Г 86 ін.] ; за наук. ред. М. І. Савлука. — 6-те вид., перероб. і доп. — К. : КНЕУ, 2011. — 589,*

2. *Сучасна економіка [Електронний ресурс] <https://library.if.ua/book/64/472.html>*

3. *Савлук М. Електронні гроші: сутність та порівняльний аналіз якісних властивостей / М.Савлук // Вісник Національного банку України. — 2004. — № 11. — С. 10–14. — (Ukrainian source).*

4. *<https://hromadske.ua/posts/zhittya-bez-gotivki-koli-v-ukrayini-zniknut-paperovi-groshi>*